

*Сухоруков В.А.,
Терещенко Л.Я.
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків, Україна
Viktor.Sukhorukov@khpі.edu.ua*

ОСОБЛИВОСТІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.

На сучасному етапі розвитку української вищої школи усе більшого розповсюдження набувають дистанційні, або, принаймні, змішані форми та методи роботи зі студентською аудиторією узагалі та іншомовними (іноземними) студентами зокрема. У сучасних карантинних (або передкарантинних) умовах навчання студентів-іноземців викладачі української мови як іноземної неминуче змушені значно трансформувати методику викладання мови, орієнтуючись саме на змішані його форми. І якщо на початковому етапі ми вважаємо за необхідне використання аудиторних видів занять, то на просунутому етапі має збільшуватися питома вага саме дистанційного навчання.

Відомо, що поряд з реферуванням та анотуванням іншомовної наукової інформації, важливе місце у міжмовній комунікації суб'єктів спілкування належить науково-технічному перекладанню.

Перекладання - це перетворення повідомлення вихідною мовою в повідомлення мовою перекладу. Точний перекладання практично неможливий уже тому, що різні мови відрізняються як за граматичною будовою, так і за простою кількістю слів, не говорячи вже про різницю культур, що також може впливати на спосіб і результати перекладання.

У студента-перекладача необхідно розвивати перекладацьку інтуїцію, в основі якої лежать навички переключення з однієї мови на іншу. Формування цих навичок здійснюється в межах певної теми на ґрунті об'єднання аналогічних семантичних підсистем мови перекладу й мови оригіналу.

Завжди варто пам'ятати, що метою засвоєння техніки перекладання є не перетворення студента у перекладача, а вироблення у нього навичок безпосереднього читання з мінімальним звертанням до словника.

У сучасній методиці викладання української мови як іноземної перекладання вважається необхідним і цінним прийомом не тільки для оволодіння, але й для активізації лексичного і граматичного матеріалу. Перекладання як методичний прийом необхідно використовувати послідовно й систематично, тільки тоді можна розраховувати на позитивний результат.

Для засвоєння основних теоретичних знань і практичних навичок оброблення тексту під час перекладання з англійської мови на українську й з української на англійську на просунутому етапі вивчення української мови іноземними студентами у Харківському національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» був введений спецкурс «Перекладання науково-технічної літератури», головні методичні акценти в якому зроблені саме на дистанційній формі навчання.

Програма дистанційного спецкурсу з підготовки перекладача відображає комплексні методичні завдання просунутого етапу навчання: подальший розвиток навичок і вмінь у різних видах мовної діяльності з усіх аспектів навчання, а також формування навичок перекладу.

Кожна тема спецкурсу має у своїй основі вихідний текст. Для швидкого перекодування тексту на мову перекладу потрібне володіння набором можливих варіантів перекладання одиниць вихідного тексту, уміння користуватися методом еквівалентних заміन з урахуванням стилістичних і семантичних відтінків значень мовних явищ – інакше кажучи, оволодіння технікою перекладацьких трансформацій. Студент виходить на текст мови перекладу у результаті виконання цілого комплексу вправ. У структурному

відношенні вихідний текст піддається психолінгвістичному аналізу, який являє собою найбільш економну форму комунікації у її письмовому вираженні. Дріблення тексту на ситуації обумовлює предметно-ситуативну реалізацію спілкування на базі іншомовного мовленнєвого матеріалу, що складає зміст навчання у вигляді моделей-зразків як статичного тексту, так і динамічного функціонування форм спілкування-діалогу, монологу і т. ін. Отже, моделювання спілкування у діалоговому режимі «комп'ютер-студент» являє собою один із засобів відтворення та відновлення за основними ознаками необхідного комунікативного середовища, у якому закладається концепція комп'ютерного навчання. Для вирішення цього питання необхідне розкриття тих якостей персонального комп'ютера, які якнайкраще підійшли б до задач навчального процесу. При цьому періодична відсутність звукового супроводження у роботі з вихідним текстом компенсується суворою координацією змістового та візуального рядів та ефектом присутності студента у діалоговому режимі з комп'ютером.

Одним з психологічних факторів, які визначають специфіку процесу комунікації з комп'ютером, є увага – перша реакція на комунікативний акт і, як його наслідок, розумова активність учня. Керування увагою студента сприяє експліцитному вираженню ситуації в усіх її лексико-граматичних проявах, а через неї – і тексту.

Комп'ютерне навчання апелює і до емоційної сфери учасника діалогу у вигляді позитивних або (за умови недостатньої засвоєності матеріалу) негативних коментарів якості виконання вправ. Усі ці вимоги і складають психологічну та психолінгвістичну основу лінгвометодичного алгоритму даного спецкурсу.

Діалог з комп'ютером створює своєрідну «динамічну модель комунікації» у вивченні української мови як іноземної у сучасних умовах, коли мовлення викладача та підручник вже не можуть служити єдиним джерелом інформації для учня.

Протягом роботи зі спецкурсом студент має опанувати набір можливих варіантів перекладання одиниць вихідного тексту на основі контексту, а також уміння користуватися методом еквівалентних заміन, опанувати техніку перекладацьких трансформацій.

Вправи, які використовуються у спецкурсі, можна кваліфікувати за реалізацією навчальних цілей (лінгвістичні, перекладацькі), за співвіднесеністю з текстом (передтекстові, текстові, післятекстові), а також за місцем виконання (аудиторні, домашні завдання).

На заняттях виконуються передтекстові завдання лінгвістичного й перекладацького характеру, перекладання окремих фрагментів тексту з попередньою підготовкою, а також редагування письмового перекладу, виконаного у формі домашнього завдання.

Навички письмового перекладання виробляються за допомогою вправ зі значеннєвого аналізу тексту або його частин. До таких вправ належать: перекладання окремих фраз або абзаців, вправи з трансформації, перекладання-переказ, реферування.

Основна мета спецкурсу – розвиток навичок письмового перекладання - здійснюється в результаті навчання студентів розподілу тексту на мовні сегменти, що містять основну інформацію. Такий розподіл допомагає їм у логічній послідовності передати його зміст із використанням засобів організації зв'язного тексту, що відповідають значеннєвим відношенням між частинами.

Викладена система роботи у спецкурсі з перекладання викликає, на наш погляд, інтерес студентів до предмета, а також забезпечує ефективність реалізації кінцевих методичних цілей.